

Prof. Dr. Dr. h.c. mult. Gerhard Ludwig Müller
Biskup Ratyzbony
Profesor honorowy Uniwersytetu Ludwika-Maksymiliana w Monachium

Spis treści

1. Życie i kariera akademicka
2. Konsekracja biskupia
3. Działalność biskupia
  - a) Zakres działalności duszpasterskiej
  - b) Wizyta Papieża Benedykta XVI w Ratyzbonie 2006
  - c) Wspieranie kształcenia i kultury
  - d) Działalność w trzech komisjach Konferencji Episkopatu Niemiec
  - e) Posłanie w ramach Kościoła Światowego
  - f) Reforma rad duszpasterskich
  - g) Założenie Instytutu Papieża Benedykta XVI
4. Dorobek naukowy

1. Życie i kariera akademicka

Gerhard Ludwig Müller urodził się 31.12.1947 r. w Moguncji-Finthen jako syn robotnika Martina Müllera i Lioby z domu Straub. Dorastał w kręgu trojga rodzeństwa Hildegardy, Antoniny i Güntera. Po maturze w gimnazjum Willigisa w Moguncji, studiował filozofię i teologię w Moguncji, Monachium i Fryburgu Brysgijskim. W 1977 roku uzyskał doktorat pod kierunkiem dr Karla Lehmana, tytuł pracy: "Kościół i sakramenty w bezreligijnym chrześcijaństwie. Wkład Bonhoeffera w sakramentologię ekumeniczną" (Kirche und Sakramente im religionslosen Christentum. Bonhoeffers Beitrag zu einer ökumenischen Sakramentologie). W 1978 r. w Moguncji-Finthen został wyświęcony na księdza przez kardynała Volka. Następnie pracował jako wikariusz w trzech parafiach, (Klein-Krotzenburg, Burstadt-St. Michael, Offenbach-St. Josef), a także jako nauczyciel religii w gimnazjach w Budingen i Nidda. W 1985 roku również u prof. dra Karla Lehmana uzyskał habilitację we Fryburgu Brysgijskim na podstawie pracy na temat: "Wspólnota i cześć świętych. Historyczno-systematyczne podstawy hagiologii" (Gemeinschaft und Verehrung der Heiligen. Geschichtliche-systematische Grundlegung der Hagiologie). W rok później został powołany na katedrę dogmatyki katolickiej na Uniwersytecie Ludwika Maksymiliana w Monachium, gdzie do dziś jest profesorem honorowym. W wieku 38 lat był w 1986 r. jednym z najmłodszych profesorów na Uniwersytecie w Monachium.

Ponadto Gerhard Ludwig Müller wykładał gościnnie na wielu innych uniwersytetach: w Limie (Peru), Madrycie (San Dámaso), Filadelfii (USA), Kerala (Indie), Santiago de Compostela, Salamance (Hiszpania), Uniwersytecie Laterańskim (Rzym), Lugano i Sao Paulo (Brazylia). Podczas swojej działalności jako profesor dogmatyki (1986 - 2002) służył pomocą duszpasterską w parafii Męki Chrystusa w Monachium, gdzie sprawował codziennie Msze św., udzielał ślubów i przewodniczył pogrzebom. Od 1990 r. pracował nad rozszerzaniem i strzeżeniem depozytu wiary katolickiej jako członek Komisji do spraw Wiary Konferencji Episkopatu Niemiec, a w latach 1998-2002 r. również jako członek Międzynarodowej Komisji Teologicznej. W 1999 roku został mianowany jako peritus (konsultant teologiczny) watykańskiego Synodu europejskiego. W roku 2001 był konsultantem teologicznym na Światowym Synodzie Biskupów w Rzymie na temat: "Biskup jako sługa Ewangelii Jezusa Chrystusa dla nadziei świata". W 2005 roku wziął udział w Światowym Synodzie Biskupów na temat: „Eucharystia, źródło i zwieńczenie życia i misji Kościoła”, jako ojciec synodalny.

Pośród jego ponad 400 naukowych publikacji najbardziej znana jest Dogmatyka Katolicka dla

studium i praktyki teologii [i zastosowania teologii w praktyce]. (Katholische Dogmatik. Für Studium und Praxis der Theologie).

900 stronicowa Dogmatyka biskupa Müllera, która ukazała się w roku 2007 w wydawnictwie Herdera już po raz siódmy, została dotychczas przetłumaczona na język hiszpański, włoski i węgierski. Tłumaczenie na język czeski jest w trakcie przygotowywania (dalsze publikacje w punkcie 4.)

Do najważniejszych zagadnień jego badań naukowych należy ekumenizm, teologia czasów nowożytnych, chrześcijańskie zrozumienie Objawienia, hermeneutyka teologiczna i eklezjologia (kapłaństwo i diakonat). Ważną sprawą dla niego, jako nauczyciela akademickiego jest do dziś, praca z młodymi naukowcami i studentami. Dowodzi tego szerokie międzynarodowe grono uczniów, również po nominacji na biskupa. Wielu uczniów wspierał również finansowo ze swoich prywatnych zasobów. Liczne katedry uniwersyteckie w kraju i za granicą są dzisiaj obsadzone naukowcami wykształconymi przez niego. Jego międzynarodowe uznanie odzwierciedla poza tym wielokrotnie przyznawany mu doktorat honoris causa:

W dniu 14 września 2004 Katolicki Uniwersytet Lubelski, przyznał biskupowi Gerhardowi Ludwikowi Müllerowi Doktorat Honorowy, a w dniu 9 stycznia 2007 uczynił to Katolicki Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie. Decyzją Senatu z dnia 24 września 2008 Papieski Uniwersytet w Limie (Peru) uhonorował działalność naukową biskupa Müllera poprzez nadanie mu tytułu doktora honoris causa. (Blog podróży do Peru) Już wcześniej napisał razem z teologiem wyzwolenia Gustavo Gutierrezem książkę i przez to wniósł ważny wkład w teologię Ameryki Południowej (Po stronie ubogich. Teologia wyzwolenia. Augsburg 2004)

Ponadto biskup Müller został w 2001 r. mianowany członkiem honorowym Papieskiej Akademii Świętego Tomasza z Akwinu w Rzymie, a w roku 2002 członkiem korespondencyjnym sekcji teologicznej Real Academia de Doctores de Espana w Madrycie. 24.11 został Wielkim Kanclerzem Akademii Muzyki Kościelnej i Pedagogiki Muzycznej w Ratyzbonie.

Jednym z punktów kulminacyjnych jego kariery naukowej jest z pewnością utworzenie Instytutu - Papieża Benedykta XVI. Założony w 2008 roku Instytut diecezjalny z siedzibą w Ratyzbonie podtrzymuje biskupa Ratyzbony w wydawaniu 16-tu tomów „Dzieł wszystkich Józefa Ratzingera(JRGS)“. Zadanie to zostało powierzone biskupowi Müllerowi osobiście przez Papieża Benedykta XVI.

Pierwszy tom ("Teologia liturgii") ukazał się w październiku 2008.(Więcej na temat Instytutu w punkcie 3g).

2. Konsekracja biskupia

Po otrzymaniu nominacji na biskupa diecezjalnego w dniu 1 października 2002 przez Papieża Jana Pawła II, został profesor Gerhard Ludwig Müller uroczystie wyświęcony na biskupa Ratyzbony w katedrze ratyżbońskiej w święto Chrystusa Króla w dniu 24.11. Głównym konsekratorem był ówczesny arcybiskup Monachium i Freisinga, kardynał Friedrich Wetter. Współkonsekratorami byli: biskup Moguncji kardynał Karl Lehmann i poprzednik w Ratyzbonie biskup Manfred Müller, w obecności obecnego papieża, ówczesnego prefekta Kongregacji Doktryny Wiary, kardynała Józefa Ratzingera. Biskup Müller wybrał sobie jako hasło biskupie "Dominus Jesus" czyli "Jezus jest Panem" (z listu św. Pawła Apostoła do

Rzymian 10, 9).

3. Działalność biskupia

a) Zakres działalności duszpasterskiej

W latach 2004 i 2005 r. przeprowadził biskup Gerhard Ludwig wizytacje duszpasterskie (każdorazowo po jednym tygodniu) w ośmiu regionach swojej diecezji. Poprzez liczne nabożeństwa liturgiczne, wizyty w szkołach i instytucjach charytatywnych, odwiedziny zakładów pracy, przemówienia i kazania, szukał spotkania z ludźmi w swojej diecezji i zajmował się intensywnie duchowymi i materialnymi potrzebami swoich diecezjan. Zadaniem, które szczególnie leży na sercu biskupa to głoszenie Słowa Bożego i praca charytatywna Kościoła na rzecz społeczeństwa w jego kraju. Biskup Müller wspiera i podtrzymuje wiele projektów pomocy humanitarnej na całym świecie. Z jego inicjatywy w centrum Ratyzbony rozpoczął swą działalność Projekt: „Duszpasterstwo śródmieścia“, który wychodzi naprzeciw różnym potrzebom duszpasterskim mieszkańców i turystów w centrum miasta. Duszpasterstwo to działa we współpracy z parafiami śródmieścia. Poprzez akcje „Misja Miejska Ratyzbony“ arcypasterz Ratyzbony przeprowadza praktycznie nową ewangelizację w swojej diecezji. Z jego inicjatywy parafie dekanatu miejskiego Ratyzbony przeprowadziły we współpracy ze Wspolnotą Emmanuel w latach 2008-2009 Misję Miejską Ratyzbony. Misja ta została rozpoczęta w dniu 3 maja 2008 i przeprowadzona najpierw w dwóch wybranych parafiach śródmiejskich. W roku 2009 była kontynuowana w innych parafiach miasta. Punktem kulminacyjnym był festiwal w dniach 15-24 maja 2009, w którym brały udział wszystkie 24 parafie Ratyzbony. W tym ogromny projekcie było zaangażowanych ponad 1000 wolontariuszy, gdzie w programie oprócz imprez i spotkań w bibliotekach i teatrze miejskim była także pielgrzymka promienista na Plac Katedralny. Celem było zainteresowanie na nowo wiarą chrześcijańską i wzbudzenie na nowo wrażliwości religijnej.

b) Wizyta duszpasterska papieża Benedykta XVI w Ratyzbonie w 2006 r.

Również w ramach przygotowań do wizyty Papieża w Ratyzbonie (11-14.09.2006) aspekt duchowy odgrywał pierwszoplanową rolę. Przygotowania organizacyjne dokonywały się w ścisłej współpracy z władzami i organizacjami niekościelnymi. Szczytowymi punktami wizyty Ojca świętego w diecezji Ratyzbona była Msza św. na błoniach w Islingu, w której uczestniczyło około 250.000 wiernych, nieszpory ekumeniczne w katedrze ratyzbońskiej i wykład na Uniwersytecie, który został szeroko przyjęty jako „mowa ratyzbońska“.

c) Wspieranie kształcenia i kultury

W listopadzie 2003, założył biskup Müller Kościelną Fundację Szkolną, która przejęła odpowiedzialność za dotychczasowe dziewięć szkół kościelnych. Przez to w sposób trwały została zabezpieczona egzystencja finansowa zagrożonych szkół prowadzonych przez zakony w diecezji, a edukacyjne posłannictwo Kościoła względem społeczeństwa może być realizowane w sposób pełniejszy.

Aby podtrzymać atmosferę duchową w katedrze, z polecenia biskupa Müllera, dla potrzeb grup pielgrzymkowych, została przebudowana kaplica Sailera. Poza nowym oświetleniem i nowymi ławkami otrzymała katedra ratyzbońska nowe, duże organy (w listopadzie 2009). Poprzez wzmoczoną obecność liturgiczną biskupa w katedrze, nabiera ona na nowo centralnego znaczenia jako domu modlitwy i domu Bożego. Istniejącą od 600 lat kawalkadę zielonoświątkową (Kötzinger Pfingsttritt) przekształcił biskup Müller na nowo na procesję eucharystyczną, w której corocznie przy udziale 40.000 osób, on sam uczestniczy jadąc na koniu.

d) Działalność w trzech komisjach Konferencji Episkopatu Niemiec

Biskup Gerhard Ludwig jest przewodniczącym Komisji Ekumenicznej Konferencji Episkopatu Niemiec. Tu został opracowany tekst "Porozumienie w sprawie wzajemnego uznawania chrztu"

Podczas ostatniej sesji Komisji do spraw Wiary Konferencji Episkopatu Niemiec, której biskup Müller jest wiceprzewodniczącym, został opracowany szczegółowo schemat na temat "Wiara w trójjedynego Boga", opublikowany w serii „Episkopat Niemiec“ Nr 83 w 2006 roku.

Biskup Müller jest także przewodniczącym ze strony katolickiej Wspólnej Komisji Kościołów prawosławnych i Konferencji Episkopatu Niemiec. Również tutaj został opracowany obszerny tekst pod tytułem "Sakramenty (misteria) Kościoła i wspólnota świętych."

Ponadto biskup Müller działa w Komisji Kościoła Światowego w ramach Podkomisji d/s rozwoju (szczególnie MISEREOR) i jest pierwszym przewodniczącym Stowarzyszenia na rzecz Wspierania Instytutu Kościołów Wschodnich w Ratyzbonie.

e) Posłanie w ramach Kościoła Światowego

Gerhard Ludwig Müller był w latach 1998-2003 r. członkiem Międzynarodowej Komisji Teologicznej na Watykanie.

Jako przewodniczący Komisji ekumenicznej Konferencji Episkopatu Niemiec biskup Müller wznowił dialog teologiczny między Konferencją Episkopatu Niemiec i Patriarchatem Moskiewskim. Jest to jeden z jego głównych punktów działalności ekumenicznej. Dlatego też biskup Müller reprezentował Konferencję Episkopatu Niemiec na pogrzebie zmarłego w grudniu patriarchy Aleksego II oraz intronizacji nowego patriarchy Cyryla (2009).

W grudniu 2008 roku został powołany przez przewodniczącego Rady ds. Jedności Chrześcijan, kardynała Waltera Kaspra, do czwartej fazy dialogu w Międzynarodowej Luterancko-Rzymskokatolickiej Komisji ds. Jedności jako przewodniczący ze strony katolickiej. Międzynarodowa Komisja zajmuje się rozpoczynającym się w 2009 r. etapem dialogu na temat: "Chrzest i wzrastająca społeczność Kościoła".

f) Reforma rad duszpasterskich

W 2005 r. biskup Müller na podstawie prawa kanonicznego i z powodów duszpasterskich przeprowadził reorganizację rad duszpasterskich. Celem reformy była poprawa efektywności struktur i pełne dostosowanie do aktualnego Kodeksu Prawa Kanonicznego (KPK 1983), tak, aby apostołstwo świeckich w diecezji rozwijało się i dokonywało w duchu Soboru Watykańskiego II. Po licznych dyskusjach z przedstawicielami różnych szczebli i instytucji diecezjalnych, pomimo niesprzyjających opinii w mediach, w listopadzie 2005 roku reforma została wprowadzona w życie. W Dekrecie Sygnatury Apostolskiej, Najwyższego Sądu Stolicy Świętej z dnia 9 lutego 2007 reforma przeprowadzona przez biskupa Ratyzbony została ogłoszona ostatecznie jako prawomocna. Ponadto Kongregacja Doktryny Wiary wyraźnie podziękowała biskupowi za doskonałe dostosowanie prawa diecezjalnego z wymaganiami Soboru Watykańskiego II i postanowieniami nowego Kodeksu Prawa Kanonicznego z roku 1983.

Reforma ma na celu wzmocnienie pozycji Rady duszpasterskiej w ścisłej współpracy z proboszczem jako pasterzem lokalnej wspólnoty. Na poziomie dekanalnym będą tworzone w przyszłości jedynie tematyczne grupy robocze, aby w ten sposób uniknąć dublowania. Na poziomie diecezjalnym zostanie Rada Diecezjalna przekształcona na dwa organy: Diecezjalną Radę Duszpasterską i Komitet Diecezjalny. Zamiast 33 rad dekanalnych istnieje obecnie jedna rada duszpasterska dla całej diecezji. Apostołstwo świeckich jest w ten sposób przez nadproporcjonalnie duży udział przedstawicieli świeckich szczególnie uhonorowane. W Komitecie diecezjalnym mogą zjednoczyć się organizacje i stowarzyszenia kościelne, aby

jeszcze skuteczniej reprezentować chrześcijańskie wartości w społeczeństwie. Taka reorganizacja po 30 latach w oparciu o dotychczasowe doświadczenia okazała się sensowna i odpowiada Soborowi Watykańskiemu II, i nowym dokumentom Magisterium Kościoła

g) Utworzenie Instytutu Papieża Benedykta XVI.

Instytut Papieża Benedykta XVI. założony przez biskupa Müllera rozpoczął swoją działalność we wrześniu 2008 roku, pod kierownictwem prof. dra Rudolfa Voderholzera, profesora dogmatyki katolickiej w Trewirze. Wspiera on biskupa Müllera w wydawaniu dzieł zebranych Józefa Ratzingera. Instytut poświęca się opracowaniu naukowego i historycznego kontekstu osoby i dzieł Józefa Ratzingera/Benedykta XVI, by uczynić je dostępnymi dla nauki. W tym celu zostanie utworzone obszerne archiwum tekstu, obrazu i dźwięku. W dniu 16 października zostało możliwe wydanie pierwszego tomu „Dzieł wszystkich Józefa Ratzingera“. Książka pod tytułem „Teologia liturgii“ (Theologie der Liturgie) została przedstawiona podczas prezentacji na Targach Książki we Frankfurcie w 2008 r. przez biskupa Müllera, który tę książkę opracował i wydawcę Manuela Herdera.

W dniu 22 października biskup Gerhard Ludwig tę książkę osobiście przekazał Papieżowi na audiencji prywatnej. Planowane są tłumaczenia na włoski, hiszpański i angielski.

Na ceremonii otwarcia Instytutu w dniu 30 października 2008 został przekazany pierwszy tom Nuncjuszowi Apostolskiemu w Niemczech, arcybiskupowi Jean-Claude-Perissét.

Pracy wydawniczej Instytutu towarzyszy specjalnie zaprojektowany rocznik pod tytułem „Mitteilungen des Instituts-Papst-Benedikt XVI“ (Informacje Instytutu Papieża Benedykta XVI), który daje wgląd w prace Instytutu i stwarza okazje do naukowej dyskusji na temat teologii Józefa Ratzingera. „Wiadomości są wydawane w wydawnictwie Schnell & Steiner, Regensburg (ISBN 978-3-7954-2159-5).

4. Dorobek naukowy

Biskup Müller opublikował ponad 400 prac naukowych. Największa część z nich powstała podczas jego 16-letniej pracy jako profesora zwyczajnego dogmatyki na LMU w Monachium. Jednakże również jako biskup pracuje Müller nadal na polu naukowym, i po nominacji na biskupa Ratzybony zdołał wydać wiele książek i artykułów. Wyrazem jego twórczości naukowej jest jego bibliografia, której pełny wykaz można znaleźć tutaj.

Oto mały wybór jego publikacji:

1. *Bonhoeffers Theologie der Sakramente (= FTS 28), Frankfurt 1979*
2. *Für andere da. Christus - Kirche - Gott in Bonhoeffers Sicht der mündig gewordenen Welt (= KKTS 44), Paderborn 1980*
3. *Gemeinschaft und Verehrung der Heiligen. Geschichtlich-systematische Grundlegung der Hagiologie, Freiburg 1986*
4. *Was heißt: Geboren von der Jungfrau Maria? Eine theologische Deutung (= QD 119), Freiburg 1989*
5. *Laßt uns mit ihm gehen. Eucharistiefeyer als Weggemeinschaft, Freiburg 1990*
6. *Was bedeutet Maria uns Christen? Die Antwort des Konzils. Überlegungen zum Marienkapitel der Kirchenkonstitution des Zweiten Vatikanischen Konzils, Wien 1994*
7. *Christologie - Die Lehre von Jesus Christus, in: Beinert, W. (Hg.), Glaubenszugänge. - w: Beinert, W. (red.), Lehrbuch der Katholischen Dogmatik 2, Paderborn 1995, 1-297*
8. *Katholische Dogmatik. Für Studium und Praxis der Theologie, Freiburg 1995, 21996, 31998, 42001, 52003, 62005, 72007*
9. *John Henry Newman begegnen (= Zeugen des Glaubens), Augsburg 2000*
10. *Priestertum und Diakonat. Der Empfänger des Weihesakramentes in schöpfungstheologischer und christologischer Perspektive (= Sammlung Horizonte NF 33), Freiburg 2000*

11. *Mit der Kirche denken. Bausteine und Skizzen zu einer Ekklesiologie der Gegenwart*, Würzburg 2001,
12. *Maria - die Frau im Heilsplan Gottes (= Mariologische Studien XV)*, Regensburg 2002
Regensburg 2002
13. *Die Messe. Quelle christlichen Lebens*, Augsburg 2002
14. *Gustavo Gutierrez/Gerhard Ludwig Müller, An der Seite der Armen Theologie der Befreiung*, Augsburg 2004
15. *Vom Vater gesandt. Impulse einer inkarnatorischen Christologie für Gottesfrage und Menschenbild*, Regensburg 2005
16. *Gott und seine Geschichte. Bóg i jego historiię. Ein Gespräch über die Bibel*, Freiburg 2005